

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

КРАСНОВОЇ НАТАЛІЇ ПАВЛІВНИ

на дисертацію **Назмієва Антона Олександровича**

«Формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування»

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії

В сучасній українській науці, проблема компетентнісного підходу відіграє значну роль, бо прогрес будь-якого суспільства залежить не тільки від економічного потенціалу, а й від рівня розвитку особистості. Разом з тим, на сучасному етапі розвитку українського суспільства, у період глобалізації, трансформації соціальних, культурних умов існування, постає проблема формування студентської спільноти, здатної до особистісного зростання, активного включення в соціальне життя країни, тому розвиток соціальної компетентності особистості, і особливо студентської молоді, є дуже нагальною, а заклади вищої освіти мають забезпечити майбутніх фахівців ефективним інструментарієм життєвої адаптації в мінливих соціальних умовах, сформувані ціннісні настанови та практичні вміння ефективної взаємодії.

З даної точки зору студентське самоврядування, є потужним чинником формування та розвитку соціальної компетентності, оскільки воно сприяє вихованню у студентів лідерських якостей, відповідальності, набуттю вміння захисту прав студентської молоді та їх інтересів, соціальному становленню та формуванню громадянської свідомості, громадянської активності, набуттю управлінського досвіду, досвіду співпраці, співробітництва, спілкування, подолання конфліктних ситуацій, тощо. З огляду на вище сказане актуальність дослідження не викликає сумніву.

Науково-термінологічний апарат, представлений у вступі (об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, провідна ідея, концепція, тощо) свідчить про належний рівень наукової культури здобувача та може бути оцінений як чіткий, кваліфікований та лаконічно викладений. Грунтовність наукових положень та висновків, що представлено у дослідженні, підтверджена критичним аналізом теоретичних, методичних та практичних основ дослідження. Автором використано комплекс теоретичних, емпіричних та статистичних методів, що дали можливість організувати та провести на високому науковому рівні експериментальну роботу та здійснити перевірку значущості отриманих результатів.

Серед теоретичних здобутків дослідження слід відзначити, що автором визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування, а саме: 1) збагачення змісту професійної підготовки студентів (науково-педагогічної, практичної, психофізіологічної, психологічної) відповідно до нових вимог соціуму, спрямованого на формування соціальної компетентності; зміна рольових

функцій керівника, куратора і викладача від традиційної ролі експерт-наставника до інноваційної ролі фасилітатора – лідера та учасника освітнього процесу; 2) створення в студентському самоврядуванні спеціального органу, що сприятиме формуванню соціального досвіду студентів на основі координації спільних дій студентів, адміністрації ЗВО, різнопрофільних соціальних інституцій, розробки та реалізації різноманітних соціальних програм і проєктів, включення в різні види соціальних практик; 3) організація органами студентського самоврядування роботи клубу «Startup» з метою цілеспрямованого формування в студентів соціальної компетентності в сукупності соціальних цінностей, мотивів, знань, умінь, досвіду, психофізіологічних і психологічних якостей.

Не викликає сумнівів практичне значення одержаних результатів, яке полягає в успішній апробації змісту і технологій професійної підготовки здобувачів вищої освіти, спрямованої на формування соціальної компетентності; роботи студентських органів самоврядування, Coworking-center «Creative University», клубу «Startup», проєктів «Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників та студентів-переселенців», «Центр медіації», що реалізовувались в освітньому просторі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Перший розділ дисертаційного дослідження присвячено теоретико-методичним засадам формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування. Автором дуже вдало здійснено міждисциплінарний аналіз феномена соціальної компетентності за такими аспектами: філософський, соціологічний, педагогічний, психологічний; зроблено узагальнення положень нормативно-правових документів у галузі освіти, наукових досліджень щодо сутності понять «компетентність», «компетентінсний підхід в освіті»; визначено структурні компоненти соціальної компетентності студентів закладу вищої освіти таких, як мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісно-поведінковий, індивідуально-психологічний.

У другому розділі роботи представлено наукове обґрунтування та розробка педагогічних умов формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування. Впровадження умов здійснювалось з використанням таких форм і методів як: дискусії, вирішення кейсів, ділові та рольові ігри, тренінги, тренінг-коучинг «Оптимальні рішення» тощо.

Текст дисертації супроводжується цифровими матеріалами, статистичними даними, таблицями, рисунками, які висвітлюють одержані в ході дослідження результати. Кожна з таблиць є результатом узагальнення та систематизації теоретичного й практичного матеріалу, що підтверджує якісний рівень дослідження.

Висновки до кожного розділу та загальні висновки є логічними і послідовними, вичерпно та різнобічно розкривають сформульовані завдання і результати дослідження.

Отже, все вище викладене дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації дисертації Назмієва Антона Олександровича достатньо обґрунтовані й достовірні, а представлені в ній

результати мають як теоретичне, так і практичне значення для теорії і практики соціальної педагогіки і соціальної роботи.

Разом з тим, в контексті ділової полеміки, вважаємо за необхідне висловити деякі дискусійні положення та окремі побажання:

1. В третій педагогічній умові формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів у процесі діяльності органів студентського самоврядування (с. 23, с. 126) не внесено створення спеціального органу (проекту с.126), що не входить у роботу клубу «Startup», Coworking-center «Creative University», метою якого було формування соціального досвіду студентів, хоча у підрозділі 2.2. та у компоненту наукового апарату «Практичне значення одержаних результатів» воно характеризується.

2. До компоненту наукового апарату «Практичне значення одержаних результатів» варто було б додати розробку та апробацію анкети «Визначення рівня обізнаності студентів щодо сутності соціальної компетентності», оскільки вона є власним напрацюванням автора.

3. У підрозділі 1.1. «Формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі діяльності органів студентського самоврядування як наукова проблема» при розгляданні зарубіжного досвіду, варто зазначити, що робота значно виграла б якщо було визначено, що саме з цього досвіду володіє найбільшим потенціалом і може бути використано в українських реаліях.

4. У підрозділі 1.3. (с. 83) та підрозділі 2.3 (с. 183) уточнити класифікацію та шифри спеціальностей Навчально-наукового інституту педагогіки і психології ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, а саме: замість «Соціальна робота», «Соціальна педагогіка» – 231«Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Практична психологія»; замість «Спеціальна Освіта. Олігофренопедагогіка» – 01602 «Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка, Спеціальна психологія.» та ін.

5. Дисертаційне дослідження містить цінний теоретичний і практичний матеріал, на основі якого можна було б сформулювати певні пропозиції і рекомендації щодо формування соціальної компетентності студентів закладів вищої освіти у процесі діяльності органів студентського самоврядування.

Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи загалом, і швидше є приводом для наукової дискусії.

Отже, дисертаційна робота А. О. Назмієва за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

Шушур

Н. П. Краснова

